

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นาง นิตย์ ลักษณะเลขา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นิศย์ ลักษณะเลขฯ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้าน
หนองน้ำขุ่น ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์รัชฎาพร วิสุทธากร

อาจารย์ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์

พัฒนากรอำเภอสีคิ้ว นายธนา พิพิชรกุล

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกองทุนที่จัดสรรเงินทุนให้หมู่บ้าน ๆ ละ 1
ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านในการประกอบ
อาชีพ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ และเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยการจั
ตั้งกองทุนหมู่บ้าน และให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นผู้ดูแล บริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้าง
ศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้เกิดความเจริญยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเอง
ได้ในที่สุด

ในการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีแนวทางในการบริหาร
จัดการกองทุนหมู่บ้านทำให้คนในหมู่บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการมีรายได้เพิ่มซึ่งเป็นผล
จากการที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อ
มูลตามแบบ บร.1 – 12 จากจำนวน 103 ครุวเรือน โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 50 ของจำนวนครุวเรือน
ทั้งหมด โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ – คุณลักษณะ โดยใช้
แนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า CIPP MODEL ในการวิเคราะห์

จากการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 โดยมีคณะกรรมการจำนวน 14
คน และมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น ทั้งหมด 81 คน ปัจจุบันสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้มี
จำนวน 57 ราย ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้รับจากกองทุนเงินล้าน ไปประกอบอาชีพที่ค้องการ ซึ่ง
แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มค้าขาย กลุ่มอุตสาหกรรมในครุวเรือน และกลุ่มปลูกพืช
ซึ่งสมาชิกสามารถนำเงินมาชำระคืน ได้ตรงตามเวลาที่สัญญากำหนดทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย ซึ่งคาด
ว่าสมาชิกผู้กู้ทุกรายมีสภาพคล่องจากการมีเงินทุนหมุนเวียน และสามารถทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้าน
มีสภาพดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อหมู่บ้านในระยะยาวต่อไปในอนาคต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมืออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
  - อาจารย์ ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
  - อาจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นสีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
  - คุณธนา พิพิธกุล พัฒนาการชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
  - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ
- ทำยนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็น

อย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นิตย์ ลักษณะเลขา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

_____
(อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร)

กรรมการสอบ

_____
(อาจารย์ ชนิตา มณีรัตนรุ่งโรจน์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

_____
(รองศาสตราจารย์ ทองพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

๒๖ ต.ค. 2545

สารบัญ

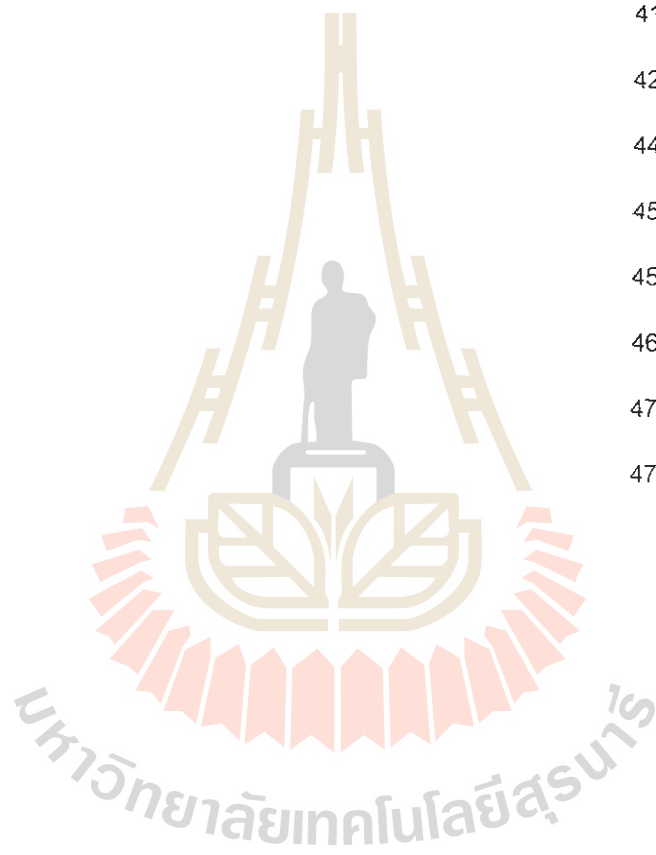
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
กิตติประกาศ.....	ข
หน้าอำนวยการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทางทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	9
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	10
บทที่ 2 ปรีทรรสวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทางราชการ	12
1.1 นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	12
1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(2544)	13
1.3 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(2544)	13
2. เอกสารของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น	17
3. ข่าวดทความที่สำคัญเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่ได้นำเสนอโดยสื่อมวลชน	18
4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	20
1. วิธีการประเมินโครงการ	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ	23
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	28
5. วิธีการเก็บข้อมูล	30
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	32
1. ผลการประเมินบริบทประเทศ	32
2. ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น	37
3. ผลการประเมินโดยภาพรวม	45
4. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A	48

5. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A	48
6. ผลการประเมินหน่วยระบบ B	48
7. ผลการประเมินบริบทเฉพาะของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หน่วยระบบ B	50
8. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	51
9. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	51
10. ปัจจัยด้านบวกและลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์	51
11. การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้	52
12. ความเข้มแข็งของชุมชน	52
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	53
1.สรุปอภิปรายผล	53
อภิปรายผล	54
2.ข้อเสนอแนะ	56
ภาคผนวก	
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	35
ตารางที่ 2	36
ตารางที่ 3	38
ตารางที่ 4	40
ตารางที่ 5	41
ตารางที่ 6	42
ตารางที่ 7	44
ตารางที่ 8	45
ตารางที่ 9	45
ตารางที่ 10	46
ตารางที่ 11	47
ตารางที่ 12	47

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ที่ใช้เป็นมาตรการในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชน เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชนในสังคม เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวหน้าเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ โดยรัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ทั่วประเทศจำนวน 74,881 กองทุน ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนของท้องถิ่น ซึ่งชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า ภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน โดยมีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างมีระบบในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอสีคิ้วก็เป็นอีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในรอบแรก 20 หมู่บ้าน ตำบลลาดบัวขาว มีหมู่บ้านที่ได้รับเงินจัดสรรในรอบแรกจำนวน 8 หมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 ก็เป็นหนึ่งใน 8 หมู่บ้านของตำบลลาดบัวขาว ที่มีความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในรอบแรก จากความพร้อมของหมู่บ้าน บ้านหนองน้ำขุ่น ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2544และได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนหมู่บ้านได้ พร้อมกับได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน 1 ล้านบาท ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 โดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 ผ่านธนาคารออมสิน สาขาสีคิ้ว และในปัจจุบันได้ทำการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้ว ดังนั้นเพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน จึงสมควรที่จะมีการประเมิน ดังนั้น ผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 เป็นระยะเวลา 10 เดือนซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์(Substantive Report) ฉบับนี้ เพื่อ

แสดงให้เห็นความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ 4 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นต่อไปนี้
  - 1.1 บ้านหนองน้ำขุ่น มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก
  - 1.2 บ้านหนองน้ำขุ่น มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
  - 1.3 บ้านหนองน้ำขุ่น มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
  - 1.4 เศรษฐกิจของบ้านหนองน้ำขุ่น ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน
  - 1.5 ประชาชนในบ้านหนองน้ำขุ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกองทุนหมู่บ้าน ทั้งปัจจัยทางบวกและปัจจัยทางลบ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน
3. เพื่อให้ทราบข้อมูลและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นตามแนวคิดของคนในชุมชนในระดับที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
4. เพื่อทราบกระบวนการทำสารนิพนธ์ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนกับองค์กรระดับท้องถิ่น ไปจนถึงระดับประเทศ

กรอบความคิดทางทฤษฎี

ในการประเมินโครงการ ได้มีหัวข้อแนวคิดที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ ใช้กรอบแนวคิดที่สำคัญเช่น

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “ การประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้ กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

หลักการและแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการคือ

1. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
2. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
3. เลือกรูปแบบที่จะช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
4. ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

กรอบแนวความคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกเป็น 6 ส่วนคือ

1. การประเมินจุดประสงค์
2. การประเมินแผนการเรียนรู้
3. การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
4. การประเมินเพื่อนำโครงการ ไปปฏิบัติ
5. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
6. การติดตามและและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่สุดสิ้นความสำเร็จ ของโครงการควรจะ พิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวมและมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาด (Cron bach' s Concepts and Model) การประเมินตามแนวคิดของครอนบาดคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้นอกจากการทดสอบ 4 แนวทาง คือ

1. การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูล เพื่อปรับปรุงรายวิชา
2. การจัดศักยภาพของผู้เรียน (Proficiency Measurement) เป็นการพิจารณาศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม
3. การจัดเจตคติ (Attitude Measurement) เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนที่มีแนวทางการวัดผลได้อย่างหลากหลายวิธี อาทิ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือสังเกต เป็นต้น
4. การติดตามผล (Follow up Studies) เป็นการติดตามผลการทำงานหรือการให้ผู้เรียนได้ประเมินข้อดี - ข้อจำกัดของรายวิชาว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างไร

นอกจากนี้ ครอนบาดยังได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอน

“ Cron bach' s Goal & Side Effect Attainment Model) ที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอน ไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากโครงการด้วย

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven' s Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “ การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การ

ประเมิน ” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสาน แนวคิดของไทเลอร์ และครอนบาคเข้าด้วยกัน โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การประเมินยึดเป้าหมายหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่โดยแบ่งการประเมิน ดังนี้คือ

- การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินการโครงการระยะต่อไป

- การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมายคือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อนดังนั้นการประเมินตามแนวทางนี้ควรจะมีการออกแบบการประเมิน ให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า อันจะช่วยส่งเสริมให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพในส่วนที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า แต่มีความยุ่งยากที่เกิดขึ้น คือ การพิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินโครงการใดๆ ที่ตัวชี้วัด เกณฑ์และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้ สกริพเวิน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ เป็นต้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อม ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

แบบจำลองนี้ประเมินว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด โดยเป็นการประเมินเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมินผลการประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้ จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมและแผนการประชุมได้อย่างทันที่ นอกจากนี้แบบจำลองชีพยังทำความเข้าใจได้ง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพโมเดล

ผศ. ดร. อุคม จำรัสพันธ์ และคณะกรรมการได้สรุปรูปแบบการประเมินแบบซิปฟ์โมเดล ในหนังสือชุดการประเมินเพื่อการพัฒนา (2545 : 89 – 91) ดังนี้

รูปแบบการประเมินแบบซิปฟ์โมเดลของสต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่จะประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิปฟ์โมเดล ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) การประเมิน ก่อนการดำเนินการ โครงการเพื่อการพิจารณาหลักการและเหตุผล
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decision)
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision)
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision)
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวน (Product Decision)

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินซิปฟ์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , (บรรณาธิการ) , 2544 : 221 – 234] ดังนี้

สต๊ฟเฟิลบีมได้เสนอแบบจำลอง CIPP เพื่อประเมินผลโครงการซึ่งให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” โดยมีการประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่วางไว้ มีการประเมินในด้านต่างๆ คือ
  - ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
  - ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้
- 3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) มีวัตถุประสงค์ คือ
  - เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอน

ที่วางไว้

- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เพื่อวัดและแปรความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

การประเมินโครงการจะต้องมีกรอบแนวคิดของประเด็นที่ใช้ประเมินเพื่อเป็นโครงร่างให้มีความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการแสดงภาพรวมและเป็นแนวทางในการประเมินโครงการแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินมีหลายรูปแบบซึ่งผู้ประเมินต้องเลือกให้เหมาะสมกับ จุดประสงค์ของโครงการ สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการประเมินโครงการเชิงระบบใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมิน ซิบ ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Mode) ซึ่งสตัฟเฟิลบีม กล่าวไว้ว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” CIPP เป็นอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิต ของหน่วยระบบ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซีพีโมเดล” ซึ่งมี
ส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

CONTEXT	C1 - จำนวนประชากร C2 - ลักษณะภูมิประเทศ C3 - ลักษณะการประกอบอาชีพ C4 - สถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน C5 - ศักยภาพของชุมชน C6 - ลักษณะการดำเนินชีวิต C7 - ผู้นำของชุมชน C9 - ความเข้มแข็งของชุมชน
INPUT	I1 - นโยบายของรัฐบาล I2 - เงินกองทุน 1 ล้านบาท I3 - คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนนนา I4 - เงินที่ผู้กู้ชำระคืน I5 - เงินทุนสะสมอื่น ๆ
PROCESS	P1 - การคัดเลือกผู้กู้ P2 - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ P3 - การรับชำระหนี้ P4 - การทำบัญชี P5 - การช่วยเหลือตลาด P6 - การจัดทำระเบียบกองทุนฯ
PRODUCT	P1 - จำนวนผู้ได้กู้เงิน P2 - ยอดเงินให้กู้ P3 - เงินกองทุนสะสม P4 - ชื่อเสียงของชุมชน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

CONTEXT	C1 – อาชีพหลักของผู้กู้ C2 – รายได้ของครอบครัว C3 – ความรู้ความสามารถของผู้กู้ C4 – ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ C5 – หนี้สินธนาคารของผู้กู้ C6 – หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
INPUT	I1 – จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ I2 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ I3 – กองทุนสะสม I4 – สถานที่ / วัตถุประสงค์ I5 – เทคนิควิธีทำงาน
PROCESS	P1 - การทำกิจกรรมธุรกิจ P2 - การขาดตลาด P3 - การหาวัตถุประสงค์ P4 - การทำบัญชี P5 - การวิเคราะห์ประเมิน
PRODUCT	P1 - รายได้เป็นเงิน P2 - ผลเป็นสิ่งของ P3 - ผลเป็นชื่อเสียง P4 - ผลเป็นความพอใจ

วิธีดำเนินการ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการหลายอย่างประกอบกันตามลักษณะข้อมูลที่ต้องการ มีขั้นตอนการศึกษาเพื่อประเมินโครงการดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร (Documentary studies) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ
  - นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - ศึกษาเปรียบเทียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ 4 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอเสีคว์ จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาภาคสนาม (Field studies) โดยใช้วิธีการดังนี้
  - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participation Obserration) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไป พฤติกรรมความเป็นอยู่ตลอดจนวิถีชีวิตและการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
  - การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์เรื่อง ปัจจัยที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้มแข็ง ปัจจัยที่ทำให้มีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระบวนการพัฒนาชุมชนในหมู่บ้าน โดยสัมภาษณ์จากผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ สมาชิกกลุ่ม สมาชิกกองทุน และประชาชนในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น
3. การจัดเวทีและจัดกลุ่มเสวนา ดังต่อไปนี้
  - จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทชุมชน ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล
  - จัดเวทีเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
  - จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงิน ไปประกอบอาชีพ
  - จัดเวทีเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพระดับตำบล
  - จัดเวทีสรุปบทเรียนกลุ่มอาชีพในชุมชน
  - จัดเวทีประชาสังคหมู่บ้าน ระดับตำบล
  - จัดเวทีประชาคมตำบลเพื่อทำประชาพิจารณ์โครงการธุรกิจชุมชน
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้โดยใช้ ซิปพ์โมเดล ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเรียงเรียงจัดทำเป็นสารนิพนธ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้เกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองน้ำขุ่น
2. ได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งปัจจัยทางบวกและปัจจัยทางลบ
3. ได้ทราบข้อมูลและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นในแง่คิดของคนในชุมชนในระดับที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
4. มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการทำสารนิพนธ์และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง

องค์กรในระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ

บทที่ 2

ปริทรรศน์กรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น จะนำเสนอ 4 ด้านดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ
2. เอกสารของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น
3. ข่าวบทความและเอกสารอื่นๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชน
4. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของทางราชการประกอบไปด้วย

1.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1.1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วน ของคณะรัฐบาลที่มี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการ เรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและ สังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการ บริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมี 5 หลักการดังนี้

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญา

ของตนเอง

- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชา

สังคม

- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการ

พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสร้างสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะกล่าวถึง จำนวนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และจะกล่าวถึงการพ้นจากตำแหน่ง การประชุมของคณะกรรมการจะต้องมีจำนวนคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และจะกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งมีทั้งหมด 12 ข้อ (รายละเอียดดูที่ภาคผนวก)

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะกล่าวถึงให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึงสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ 11 ข้อด้วยกัน (รายละเอียดดูที่ภาคผนวก)

1.2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป จะกล่าวถึงชื่อระเบียบ ความหมายของคำว่า “กองทุน” “หมู่บ้าน”

“ชุมชนเมือง” “คณะกรรมการต่าง ๆ” “ธนาคาร” “ครัวเรือน” “หัวหน้าครัวเรือน” “ผู้แทนครัวเรือน” “หุ้น” “เงินฝากตั้งจะ” “เงินรับฝาก” “สมาชิก” “ที่ประชุมสมาชิก”

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะกล่าวถึงปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งมี 5 ข้อ และจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งมี 5 ข้อ และจะกล่าวถึงเรื่องเงินและทรัพย์สินของกองทุน กล่าวถึงการเปิดบัญชีกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ที่จัดทำโดย รัฐบาลนั้น เป็นระเบียบที่สร้างขึ้นเป็นกรอบปฏิบัติกว้าง ๆ และใช้ทั่วประเทศ มีหมวดที่สำคัญที่คนในหมู่บ้านและชุมชนควรเข้าใจมีดังนี้

หมวดที่ 5 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในหมวดนี้กล่าวถึง คุณสมบัติของคณะกรรมการ อำนาจหน้าที่ วาระในการดำรงตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการกองทุนฯ

หมวด 6 ว่าด้วยกองทุนและสมาชิกกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึงทรัพย์สินหรือเงินที่ประกอบเป็นกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน การประชุมของสมาชิกและการส่งเสริมให้สมาชิกทำการออมทรัพย์

หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในหมวดนี้กล่าวถึงวิธีการกู้ยืมและการส่งคืนเงินของสมาชิก

หมวด 8 ว่าด้วยการทำบัญชีและการตรวจสอบ

ในหมวดนี้กล่าวถึงการจัดทำบัญชีประเภทต่าง ๆ และการตรวจสอบ

ตามระเบียบข้างต้น (ข้อ 18) ได้เปิดให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้านและชุมชน ร่วมกันออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนใหม่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของแต่ละหมู่บ้านและชุมชน

1.2.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิกที่ขอกู้เงินนั้นคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. คณะกรรมการจะต้องให้สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท กรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
3. การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
4. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข รายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว
5. ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน
6. ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว
7. การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสองธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน
8. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
9. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปีละประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย
10. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่ทำสัญญา
11. การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืนธนาคาร และนำหลักฐานการส่งคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
12. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้
13. คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายใดรายหนึ่งก็ได้

ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือ
 คำเนิการอื่นตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

14. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควร
 เชื่อได้ว่าผู้กู้้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมี
 อำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

15. ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอก
 กรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจาก
 วันยกเลิกสัญญา สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกลงมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเป็น
 สมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

1.3. การติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือที่เรียกว่าแบบ
 กทบ. 1 ซึ่งเป็นส่วนของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้จัดทำโดยแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่ง
 มีพัฒนาชุมชนอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เกษตรอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ เป็นคณะทำงานเครือข่ายชุมชน
 ระดับอำเภอ เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 ซึ่งมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบติดตามสังเกตการณ์จะใช้
 ในวันที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน ซึ่งจะดูจำนวนครัวเรือนที่
 เข้าร่วมประชุม การเลือกคณะกรรมการกองทุน วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติของคณะ
 กรรมการกองทุนว่าจะถูกต้องตามระเบียบที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดหรือไม่ ซึ่ง
 จะมีผลของการประเมิน โดยผู้ติดตามสังเกตการณ์ลงชื่อผู้ติดตามสังเกตการณ์รายงานผลการติดตามสังเกต
 การณ์ (รายละเอียดแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดูที่ภาค
 ผนวก)

1.4. การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะ
 กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้าน ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับ
 หมู่บ้านจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1 การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการการสนับสนุน

ระดับอำเภอ

- ยื่นแบบการขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตร

และสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่
 เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

- เปิดบัญชีกับธนาคาร

2 การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ

กองทุน

- ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

2. เอกสารของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

2.1. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2544

ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น จัดทำโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นร่วมกันจัดทำกับชาวบ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งระเบียบที่ได้มาจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นได้ศึกษาจากระเบียบกองทุนหมู่บ้านอื่นแล้วร่างระเบียบขึ้นมา แล้วเรียกประชุมสมาชิกกองทุนและชาวบ้านเพื่อร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับในเรื่อง การรับสมาชิก การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เงินฝาก กำหนดเงินค่าหุ้น คุณสมบัติของสมาชิก การกู้เงิน การชำระคืนเงินกู้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ฯ ซึ่งให้ชาวบ้านช่วยกันคิดและเสนอข้อที่ประชุมและทำประชาคมเอาตามมติที่ประชุม จึงได้ระเบียบข้อบังคับที่เหมาะสมกับหมู่บ้าน (รายละเอียดระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นดูที่ภาคผนวก)

2.2. หลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีดังนี้

1. ให้สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินจัดทำโครงการเพื่อขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์อย่าง

ชัดเจน

2. การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท กรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท

3. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ .50 บาทต่อเดือน ร้อยละ 6 บาทต่อปี

4. การชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

5. สมาชิกที่ขอกู้ต้องมีสมาชิกกองทุนค้ำประกันจำนวน 2 คน

5. สมาชิกกองทุนที่จะได้รับอนุมัติเงินกู้จะต้องเป็นสมาชิกที่ติดของกองทุนคือฝากเงินสัจจะทุกเดือนและชำระเงินค้ำประกันถูกต้อง เป็นผู้ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน หนึ่งครัวเรือนกู้ได้ 1 ราย โครงการที่สมาชิกขอกู้ต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการ ได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

3. ข่าวนทความและเอกสารอื่นๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชน

นงลักษณ์ เดชระพีพงษ์ (2544) หน้า 32-33 วารสารการศึกษาออกโรงเรียน ได้กล่าวถึงจุดเด่นจุดด้อยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

จุดเด่นของกองทุนหมู่บ้านคือทำให้เกิดเวทีค้นหาและค้นหาคนดีคนดีที่น่าเชื่อถือเกิดการรวมตัวกันเพื่อประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกกรรมการ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบยิ่งขึ้น

จุดด้อยของกองทุนหมู่บ้านจากการสำรวจตรวจสอบความคิดเห็นจากชุมชนต่างๆ เห็นว่าการกำหนดระยะเวลากู้ยืมไม่เกิน 1 ปี เป็นข้อจำกัดควรให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ วงเงินกู้ที่กำหนดให้ไม่เกินคนละ 20,000 – 50,000 บาทไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน อีกประการคือในสภาพความเป็นจริงผู้กู้ที่อยู่ในชุมชนแต่ละชุมชนคือลูกหนี้ ธกส. ที่ขอพักชำระหนี้และยังเป็นลูกหนี้ธนาคารประชาชน เป็นผู้กู้โครงการ กขคจ. และอาจเป็นลูกหนี้รายนอกระบบ สิ่งที่ชาวบ้านเรียนรู้คือวิธีการหมุนเวียนเช่นเดียวกับนักธุรกิจระบบเงินหมุนที่กำลังปรากฏการณ์เดียวกันคือขาดสภาพคล่องเพียงแต่ต่างกันที่การขาดสภาพคล่องในระดับชุมชนจะขยายในวงกว้างหากรัฐบาลไม่หามาตรการรองรับในด้าน การตลาดรองรับสินค้าจากชุมชน

กองทุนชุมชนให้อะไรกับสังคม สัมพันธ์ เศรษฐกิจ ลานคิดลานคุย ชีวิตชุมชน หน้า 2-3 กล่าวว่าการกองทุนชุมชนเป็นการก่อเกิดเวทีตั้งแต่ระดับชุมชนหมู่บ้านข้างเคียง คณะทำงานจังหวัดและภูมิภาค ทำให้

เกิดกระบวนการเรียนรู้ปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน จากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ เงิน จึงเป็นเรื่องท้าย ๆ ที่จะนำสู่ชุมชน ถ้าโยนเงินลงไปก่อนกองทุนนั้น ๆ ก็ไม่มีความหมายอะไรในการเสริม สร้างชุมชนเข้มแข็งกลับจะทำให้ชุมชนอ่อนแอและพึ่งทรัพยากรจากภายนอกอันเป็นการกลับหัวกลับหาง ทางการพัฒนา

4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่ง สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้ว เสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลัก สูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การ วิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมิน ผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่ดีเพราะ จะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ เป็นการศึกษากรณีเฉพาะหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ซิปป์โมเดล ตามแบบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1.1 การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไป

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการทำการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่ ชาวบ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 103 ครัวเรือน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 512 คน เป็นชาย 247 คน เป็นหญิง 265 คน รวมทั้งพระภิกษุวัชรราชครูเจริญธรรม 1 รูป นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากพัฒนากรอำเภอสีคิ้ว ครู อาจารย์โรงเรียนหนองน้ำขุ่น และเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยบ้านใหม่สำโรง 2 คน ตลอดจนเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาวด้วย

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มมาโดยการใช้ค่าร้อยละวิธีการสุ่มตัวอย่าง จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามคัมต่าง ๆ ให้กระจายทั่วถึง

การเลือกผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็นแหล่งข้อมูล 2 แหล่งคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่ง ได้แก่

1.1 ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ 4 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

1.1.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 14 คน
1.1.2 ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน 20 คน
1.1.3 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 81 คน
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 57 คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน 24 คน
1.1.4 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน	จำนวน คน
1.2 นักพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว	จำนวน 2 คน
1.3 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 2 คน
1.4 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สถานีอนามัยบ้านใหม่	จำนวน 2 คน
1.5 ครู อาจารย์ โรงเรียนหนองน้ำขุ่น	จำนวน 4 คน
1.6 พระภิกษุ	จำนวน 1 รูป
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่วิจัยได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว ได้แก่
- 2.1 จากเอกสารของหมู่บ้าน ได้แก่ จปฐ. กปช. 2 ค
  - 2.2 บันทึกการประชุมของหมู่บ้าน
  - 2.3 เอกสารจาก สถานีอนามัยบ้านใหม่สำโรง และจากองค์การบริหารส่วนตำบล
- ในการเก็บข้อมูลก็จะแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ
1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นตัวเลขอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เช่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของชาวบ้าน
  2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมในรูปการบรรยายเกี่ยวกับความคิดเห็น ทศนคติในการวิเคราะห์ จะวิเคราะห์คุณลักษณะ เนื้อหา เช่น ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บริบทของหมู่บ้าน การจัดเวทีประชาคม เป็นต้น

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นประกอบด้วย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นประกอบด้วย

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1. นายณรงค์ศักดิ์ มีทา	ประธานกรรมการ	ประธานกรรมการศึกษาโรงเรียนหนองน้ำขุ่น
2. นางอนงค์ วงษ์กระสัน	รองประธานกรรมการ	อดีตสมาชิก อบต.
3. นางเมตตา บัวเตี้ยว	เหรัญญิก	เหรัญญิกกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านหนองน้ำขุ่น
4. นางนิตย์ ลักษณ์เดชา	กรรมการ	กรรมการสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์
5. นางพวง โกลสุภศรี	กรรมการ	สมาชิก อบต.
6. นายชูชีพ ศรีสูงเนิน	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน
7. นายวรากร บุญรินทร์	กรรมการ	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน
8. นางสนั่น ทองมา	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
9. นางสมัย ปิ่นจันทิกำ	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
10. นางรายวน เพชรไทย	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
11. นางอรพรรณ เปี้ยจันทิก	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
12. นายชัชชัย สุริยะชัย	กรรมการ	ประธานเยาวชนหมู่บ้าน
13. นายอนันต์ ผดุงสิทธิกุล	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน
14. นางศิริพร ธิปตันเทียะ	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน

ระบบ B คือสมาชิกผู้กู้แต่ละรายกรณี ณ ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ มีทั้งหมด 57 รายแบ่งตามกลุ่มอาชีพที่กู้คั้งนี้

1. กลุ่มปลูกพืช คือทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำไร่นาสวนผสม จำนวน 25 ราย เป็นเงิน 430,000 บาท
2. กลุ่มเลี้ยงสัตว์ คือวัวเนื้อ แกะ จำนวน 21 ราย เป็นเงิน 388,000 บาท
3. กลุ่มค้าขาย คือขายของชำ อาหารตามสั่ง เครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 10 ราย เป็นเงิน 169,000 บาท
4. กลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือน คือทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 18,000 บาท

ระบบ C คือชาวบ้านหนองน้ำขุ่นทั้งหมด 103 ครัวเรือน
กลุ่มตัวอย่างคือ บุคคลที่มีคุณสมบัติที่สามารถให้ข้อมูลกับเราได้แยกได้ดังนี้
ระบบ A คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 14 คนและสมาชิกไม่ได้กู้จำนวน 24 คน
ระบบ B สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 57 ราย
ระบบ C สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยการสุ่มเลือกตัวอย่างจากสมาชิกทั้งหมดจำนวน 81 ราย โดยการ
สุ่มตามกลุ่มอาชีพ กลุ่มละ 30 %

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1 – ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดอพยพมา	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร
C2 – จำนวนประชากรของหมู่บ้าน	1. จำนวนประชากร 2. เพศชาย,เพศหญิง	1. กทบ.2	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
C3 – สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับ 3. โรงเรียน 4. สุขภาพอนามัย	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C4 – วัฒนธรรมประเพณี	1 ประเพณีที่สำคัญ 2. ภาษาพื้นบ้าน	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส	1. สัมภาษณ์ตาม บร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C5 – โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม บร. 1 2. สังเกต
C6 – ผู้นำชุมชน	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส	1. สัมภาษณ์ตาม บร. 1 2. สังเกต

CONTEXT ต่อ

ตัวชี้วัดข้อ	มูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C7 – ประเภทอาชีพ	1. กลุ่มอาชีพต่างๆ	1. ชาวบ้าน 2. ผู้อาวุโส	1. สัมภาษณ์ตาม บร. 1 2. สังเกต
C8 – รายได้ของประชากร	1. รายได้ของประชากร	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส	1. สัมภาษณ์ตาม บร. 1 2. สังเกต

INPUT

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I1 – นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่ง ชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 – เงินกองทุน 1 ล้าน บาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I3 – คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I4 – เงินที่ผู้กู้ชำระคืน กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวนเงินที่ได้ ชำระคืน	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 – เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มา และการเก็บรักษา เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร หมู่บ้าน

PROCESS			
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC1 – การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC2 – การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน	1. สัมภาษณ์
PC3 – ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม)	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4 – การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้ามาร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม
PRODUCT			
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD1 – จำนวนผู้ได้รับเงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกลุ่มลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตาม บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 – ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค. 45)	1. คณะกรรมการกองทุน 2. บัญชีกลุ่มลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตาม บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

CONTEXT			
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ผู้รู้รายบุคคล			
C1- กลุ่มอาชีพปลูกพืช	1. ประสบการณ์การประกอบอาชีพ	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
C2- กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์	1. ประสบการณ์การประกอบอาชีพ	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
C3- กลุ่มอาชีพค้าขาย	1. ประสบการณ์การประกอบอาชีพ	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
C4- กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน	1. ประสบการณ์การประกอบอาชีพ	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
INPUT			
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I1- จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน	1. จำนวนเงิน	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
I2- จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากการกู้ยืมกองทุน	1. แหล่งเงินทุน	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
I3- กองทุนสะสมการกู้ยืมกองทุน	1. ประเภทของกองทุน 2. จำนวนเงิน	1. คณะกรรมการ	1. สัมภาษณ์ 2. บัญชีเงินฝาก

PROCESS			
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC1- การทำกิจกรรม ถูกต้อง	1. วิธีการทำกิจกรรม	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
PC2- การหาตลาด	1. วิธีการขาย	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
PC3- การหาวัตถุดิบ	1. แหล่งวัตถุดิบ	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
PC1- การทำบัญชี	1. วิธีการทำบัญชี	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
PRODUCT			
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD1-รายได้ที่เป็นเงิน	1.เงินหมุนเวียน	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
PD1- ประสิทธิภาพที่ดี	1. เทคนิคและวิธีการ	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที
PD1- ผู้รู้สามารถพึ่งพา ตนเอง	1. การทำกิจกรรมของผู้รู้	1. ผู้รู้	1. สัมภาษณ์ 2. จัดเวที

4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้งานในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของหน่วยระบบที่ประเมินคือหมู่บ้าน ได้ทราบในอดีตจนถึงปัจจุบันเป็น อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง โดยศึกษาจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้าน หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ

2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) ใช้ศึกษา

เกณฑ์ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดย กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 50 เปอร์เซ็นต์) ของครัวเรือนในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น เนื่องจากจำนวนครัวเรือนมี 103 ครัวเรือน ทำการสัมภาษณ์เป็นรายครัวเรือน ให้กระจายในกลุ่มเป้าหมายทั่วถึง เพื่อภาพรวมที่แท้จริงของหมู่บ้าน โดยสรุป

3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) ทำการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้นำชุมชนกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน โดยทั่วไป แล้วทำการสรุปผลการสัมภาษณ์โดยใช้ บร.3

4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารของกองทุนและสัมภาษณ์กิจกรรมของกองทุน รวมทั้งการดำเนินการรายงานการเปลี่ยนแปลงของกองทุนจาก กรรมการกองทุน รวบรวมข้อมูล สรุปข้อมูลลงใน แบบรายงาน รายงานผลทุกเดือนต่ออาจารย์นิเทศน์

5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) จัดเวทีประชาคม โดยขอความร่วมมือกับพัฒนากรในการจัดประชาคมและเป็นพิธีกรดำเนินรายการเชิญกรรมการกองทุนเข้าร่วมเวทีประชาคมรวบรวมข้อมูล สรุปลงใน บร.5 มีเนื้อหา เกี่ยวกับระเบียบกองทุน ปัญหาและแนวทางแก้ไขใน การดำเนินงานกองทุน ร่วมกันในระดับตำบล

6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) โดยจัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงิน และมีอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดเวทีเสวนา ดำเนินการเสวนาสรุปผลลงใน บร. 6 โดยใช้ระยะเวลา อาทิตย์ละวัน กำหนดวันตามความสะดวกของชาวบ้านในวันที่ว่างจากการทำงานจนครบทุกอาชีพ ซึ่งหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มี 4 กลุ่ม อาชีพได้แก่

1. การประกอบอาชีพทางการเกษตร
2. ค้าขาย
3. เลี้ยงสัตว์
4. อุตสาหกรรมในครัวเรือน

7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของชาวบ้าน เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) โดยการสัมภาษณ์ แล้วนำผลมาสรุปประกอบกับ บร.2

8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) จัดการรวบรวมกลุ่มกันในตำบล ซึ่งบ้านหนองน้ำขุ่น เป็นหนึ่งใน 16 หมู่บ้านในตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ชุมชนเงิน โดยใช้รูปแบบการเขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs (นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม) โดยศึกษาจากกลุ่มผู้

ทำขณมจีน เป็นแหล่งค้นหาข้อมูล ร่วมกันสรุป โดยยึดรูปแบบจาก ชุดวิชาการจัดการและการวางแผน ธุรกิจและชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน นำเสนอในรูปของการแผนธุรกิจ

9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ บุคคลทั่วไป ผู้นำ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน และกรรมการกองทุน

10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน) ใช้สรุปบทเรียนในการศึกษาและ ดำเนินกิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน จัดเวทีร่วมกันในระดับหมู่บ้านหรือตำบล สรุปผล ปัญหา แนวทางแก้ไข หรือแนวทางซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการกองทุน โดยขอความร่วมมือเชิญคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนเข้าร่วม

บันทึกกองทุนในตำบลเดียวกันร่วมกันจัดสัมมนาสรุปบทเรียน เป็นภาพโดยรวม ของตำบล สรุปลง บร.10 จัดทำรายงาน ส่งต่ออาจารย์นิเทศน์

11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) รวบรวมศึกษารายกรณีผู้รู้ เกี่ยวกับ โครงการ การดำเนินการ กิจกรรม ตามกลุ่มอาชีพสัมภาษณ์ เป็นระยะๆ โดยการ เลือกจำนวนกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มอาชีพ คือ อาชีพด้านการเกษตร การค้าขาย เลี้ยงสัตว์ และอุตสาหกรรมในครอบครัว โดยศึกษาร้อยละ 30 ของแต่ละกลุ่มอาชีพ

12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) เป็นการจัดเวทีวิเคราะห์ตัว แผนแม่บทชุมชนระดับตำบลร่วมกันระหว่างบันทึกกองทุน พัฒนาการ ประธานกองทุน และอบต. เข้าร่วม การจัดเวทีประชาคมวิเคราะห์แผนแม่บทระดับตำบล โดยใช้กระบวนการ AIC สรุปผลการวิเคราะห์แผนแม่ บท ตาม แบบ บร. 12 ในระดับตำบล

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1) การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการ สังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 รายที่มีวัตถุประสงค์ การกู้แตกต่างกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติได้แก่

6.1.1 การแจกแจงความถี่

6.1.2 การคำนวณค่าร้อยละ

6.1.3 ค่าเฉลี่ย

6.2 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติได้แก่

6.2.1 การวิเคราะห์เนื่องจากการสัมพัทธ์

6.2.2 การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน มาแล้วแยกหัวข้อ ตามประเด็นที่ศึกษาวิจัย แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ จัดระบบโดยนำเสนอเป็นรายงานการวิจัยเรียงเรียงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์และติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินชีพป์ โมเดล (Cipp Mode) เพื่อมาเพื่อมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการประเมินแบ่งได้เป็น 4 หัวข้อต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการภาพรวม
3. ผลการประเมินผู้ดูแลกลุ่มอาชีพ
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่

4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด

4.2 เพื่อทราบว่ายังมีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่

4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (

Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ

1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ เกิดจากการที่ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2539:94-99) ได้สรุปสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความยากจนของครัวเรือนเกษตรกร ได้แก่ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินนั้นคือครัวเรือนที่มีที่ดินขนาดใหญ่จะมีภาวะยากจนน้อยกว่าผู้ที่มีที่ดินขนาดเล็ก โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าครัวเรือนที่มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ จะตกอยู่ในภาวะความยากจนร้อยละ 33.3 รองลงมาคือภาคเหนือร้อยละ 30.2

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ย่อมาจาก Small and Medium Enterprises ครอบคลุมกิจการของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมใน 3 ประเภท คือ

1. กิจการการผลิต ซึ่งรวมทั้งการผลิตภาคอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และภาคธุรกิจ

การเกษตร

2. กิจการค้า ทั้งค้าส่งและค้าปลีก

3. กิจการบริการต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม การขนส่ง การซ่อมบำรุง

การเก็บรักษา

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อวิสาหกิจขนาดต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่ม SMEs ต้องประสบกับปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินจนต้องทำให้ลดกำลังการผลิต ปิดกิจการชั่วคราว หรือจำเป็นต้องเลิกกิจการ ส่งผลให้ต้องปลดหรือเลิกจ้างงาน และเกิดปัญหาสังคมตามมา

ประเทศไทยมี SMEs มากกว่า 90% ของกิจการอุตสาหกรรมทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ยังอ่อนแอ ขาดความรู้เรื่องเทคนิควิชาการ ทั้งด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ การตลาด ขาดข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญขาดแคลนเงินลงทุน และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นทางการ ต้องพึ่งพาเงินทุนตนเอง ญาติพี่น้อง ซึ่งมีอยู่จำกัด หรือไม่กี่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบ ซึ่งมีภาระอัตราดอกเบี้ยสูง

กระทรวงอุตสาหกรรม เห็นว่าหากประเทศชาติได้มีการดำเนินการส่งเสริมพัฒนา กลุ่ม SMEs ให้มากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากให้ความสำคัญกับการพัฒนา SMEs ในภูมิภาคและชนบท ก็จะเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่ช่วยสร้างสรรคสังคมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะเป็นการพัฒนาที่จะช่วยยกระดับรายได้ ความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ช่วยสร้างแรงงาน รับรองแรงงาน รวมทั้งผู้ที่ตกงานจากผลพวงพิษเศรษฐกิจ

สรุปการพัฒนา SMEs ให้เกิดความยั่งยืนต้องทำควบคู่กันไปทั้งภาคเอกชน คือตัวผู้ประกอบการ SMEs เองซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะพลิกผันเปลี่ยนแปลงธุรกิจให้อยู่รอดและยั่งยืน และรวมทั้งภาครัฐซึ่งจะเป็นผู้กระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำธุรกิจของ SMEs และเนื่องจากการพัฒนา SMEs อย่างยั่งยืนเป็นเรื่องของการสร้างความสำเร็จในระยะยาว ซึ่งจะต้องใช้เวลาดำเนินการพอสมควร ดังนั้น SMEs ไทยจึงควรตระหนักและไม่ควรชักช้าที่จะริเริ่มพัฒนาตนเองและกิจการเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจต่อไป

1.1.3 นโยบายการสร้างรายได้

การแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้ จะต้องเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค การนำผลผลิตที่เหลือจากการจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน

1) ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกิน โดยพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

2) ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีนโยบายหลายด้านดังนี้

2.1 ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ

ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาไทย ศักยภาพการผลิตและการตลาด

2.2 เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน

2.3 พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการพัฒนา

2.4 ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

2.5 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนร่วมทุนระบบค้ำประกันสินเชื่อ

2.6 สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ๆ ในภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3) ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

3.1 พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

3.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.1.4 นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMES) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมไปกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประชาชน ในระยะยาวโดยดำเนินการดังนี้

- 1) คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงอนุมัติการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแปลสภาพเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นธนาคาร
- 2) มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดการปล่อยสินเชื่อให้กับ SME
- 3) ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME เฉพาะผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาท จากอัตราภาษีปัจจุบัน 30 % เป็นดังนี้

- SME มีกำไรไม่เกิน 1 ล้านบาท เสียภาษี 20 %
- SME กำไรไม่เกิน 1-3 ล้านบาท เสียภาษี 25 %
- SME กำไร 3 ล้านบาท ขึ้นไป เสียภาษี 30 %

1.1.5 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลการค้าของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นำไปสู่ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลบริการ) เพราะรายได้จากภาคบริการ ในที่แล้วก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาชดเชยดุลการค้า ยิ่งนำเข้าและการส่งออกของไทยต้องพึ่งการขนส่งของบริษัทเดินเรือต่างประเทศ จึงต้องเสียค่าระวางเรือและค่าประกันภัยในต่างประเทศมากขึ้น ยิ่งมีการส่งออก - นำเข้ามากขึ้น ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ก็ยิ่งมากขึ้น

1.1.6 สภาวะแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากรายงานของธนาคารโลก ปี 1999/2000 พบว่าได้มีการพูดถึงการพัฒนาแบบยั่งยืนเนื่องจากในช่องทศวรรษ (1972-1992) ที่ผ่านมามีปัญหาเกิดขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของชุมชน ปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่เห็นได้ชัด คือ การเพิ่มขึ้น

ของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โรคภูมิแพ้ มะเร็ง หอบหืด ทางเดินหายใจ การใช้สารเคมี ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรกรรม

ตารางที่ 1 ปัญหาสิ่งแวดล้อมและเหตุผลหลัก

ปัญหา	สาเหตุหลัก
1. มลพิษ	- การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ
2. การสูญเสียของพืชและสัตว์	- การเปลี่ยนแปลงในการใช้ที่ดิน (การพัฒนา การทำลายป่า) การเพิ่มขึ้นของประชากรและการจับปลาในเขตหวงห้าม
3. ความเสื่อมโทรมของดิน	- ปัญหาประชากร, การพัฒนา, การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ
4. การหมดสิ้นไปของน้ำ	- การใช้น้ำแบบไม่ยั่งยืน, การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ
5. การหมดสิ้นไปของทรัพยากรหลายชนิด	- เชื้อเพลิงจากถ่านหิน, แร่ธาตุต่างๆ
6. ปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ	- การกำจัดของเสีย, การจราจร
7. มลพิษจากสารพิษ	- สารหนัก, สารกัมมันตรังสี, สารเคมีภาคการเกษตร

ที่มา: เศรษฐศาสตร์การพัฒนา. เอกสารการสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544

1.1.7 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

การสถาปนาระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่วางพื้นฐาน อยู่บนความสัมพันธ์แบบ

เมืองแม่และเมืองบริวาร ทำให้ประเทศไทยพึ่งพาประเทศที่เป็นเมืองแม่ หรือศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลกมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นตลาดนำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมหนัก (เทคโนโลยี) และทำหน้าที่ผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การประกอบชิ้นส่วนที่ใช้แรงงานเป็นหลักมีมูลค่าเพิ่มไม่สูงมากนัก ก่อให้เกิดดุลการค้า การขาดเงินออมภายในประเทศ การเป็น หนี้สินต่างประเทศ การพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศมากขึ้น การขาดดุลการค้าของประเทศไทยนำไปสู่ปัญหาเงินทุนระหว่างประเทศหรือเงินรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักค้าประกันเงินบาท ยังขาดดุลมากก็หมายความว่า เงินตราต่างประเทศยิ่งร่อยหรอ ปี 2538-2539 ที่เงินตราสำรองยังสูงอยู่ระดับ 35,000-39,000 ล้านดอลลาร์ นั้น ปัจจัยค้ำจุนวงเงินสำรองที่สำคัญคือ เงินกู้ยืมจากต่างประเทศทั้งการกู้ยืมภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งปรากฏว่าเมื่อสิ้นปี 2539 วงเงินกู้ยืมสูงถึงประมาณ 90,000 ล้านดอลลาร์ ของเอกชน 72,000 ล้านดอลลาร์ของรัฐ 18,000 ล้านดอลลาร์ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นที่ต้องชำระในปี 2540-2541 มีอยู่ถึงประมาณ 48,000 ล้านดอลลาร์ (ทั้งหมดเป็นหนี้ของเอกชน) มีผลทำให้ค่าเงินบาทต่ำลง จึงนำไปสู่ภาวะวิกฤตทางการเงิน จึงทำให้ประชาชนในประเทศเกิดความเดือดร้อน และการเป็นหนี้ โดยเฉพาะชาวชนบท

ตลอดจนปัญหาอื่นๆ ที่ตามมา ภาคการเกษตรจึงมีปัญหา เกษตรกรมีหนี้สินมาก มีการลงทุนน้อยฐานการออมไม่มี

คนจนอยู่ในชนบทมีมากโดยมีเส้นความยากจนของชนบทอยู่ที่ 10.751 บาท/ปี และรายได้จากภาคการผลิตของคนชนบทและในเมืองดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงรายได้จากภาคการผลิตของคนในเมืองกับชนบท (ล้านคน / %)

รายได้จากภาคการผลิต	ปี 2536 (ล้านคน / %)	ปี 2539(ล้านคน / %)	ปี 2543(ล้านคน / %)
ชนบท	42 (73 %)	43 (71 %)	43 (70 %)
ในเมือง	45 (27 %)	17 (29 %)	19 (30 %)

1.1.8 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มสลายของท้องถิ่น

ในส่วนของชนบทไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศ ในลักษณะของการล้มสลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวล้มสลาย ทำให้ครอบครัวแตกแยกกันไป เช่น ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นคนใช้ ไปทำงานที่ต่างประเทศ ไปเป็นโสเภณี เป็นกรรมกรเด็ก ความล้มสลายทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบทและความล้มสลายของสถาบันครอบครัวย่อมทำลายชีวิตของชุมชนเอง เพราะผู้คนเคลื่อนย้ายตะเกือกตะกายเอาตัวรอด ชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่ปราศจากชีวิตแบบชุมชน เป็นชีวิตเดี่ยวดายของแต่ละครอบครัว เป็นชีวิตที่ทอดทิ้งคนแก่ เด็ก คนป่วย เป็นสาเหตุให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศชาวบ้านที่ยากจน เป็นหนี้สินย่ำแย่อยู่ในสภาพหน้ามือและทำให้ได้ทุกอย่าง แม้แต่จะเผาป่า บุกรบึกเข้าไปปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวบ้านชนบท พร้อมกับได้จุดประกายให้ชาวบ้านหลายแห่งที่เคยวิ่งเคียดตามทิศทางเศรษฐกิจแบบผลิตเพื่อขาย ให้หันมามองสภาพความเป็นจริง รู้จักประมาณตนเอง และหวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นพ่อ แล้วเริ่มสร้างฐานการผลิตของตัวเองภายในหมู่บ้านรวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในรูปแบบของประชาคมจากสภาพของปัญหาของการพัฒนาประเทศดังกล่าว จำเป็นต้องมีการรวมพลัง สร้างสรรค์สังคมใหม่ ด้วยความสมัครสมาน โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบพัฒนาอย่างกว้างขวาง

1.1.9 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

1) แม้ว่าสถานะเศรษฐกิจจะตกต่ำกลุ่มนักการเมืองหรือกลุ่มคนรวยมักที่จะนิยมสินค้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ตลอดจนการท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งทำให้เงินตราของประเทศรั่วไหลออกนอกประเทศเป็นจำนวนมากจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ให้ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ซึ่งสังคมเมืองมักเน้นด้านวัตถุนิยมมีการดิ้นรนขวนขวายแข่งขันตลอดเวลาไม่เห็นความสัมพันธ์ทางจิตใจ

สมาคมเมืองได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามาและเป็นศูนย์กลางความเจริญจึงทำให้ได้รับอารยธรรมและ
ขนบธรรมเนียมของต่างประเทศได้ง่าย จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

C1 ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 4 ตำบลลาดบัวขาว
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน

บ้านหนองน้ำขุ่นจากการบอกเล่าต่อๆ กันมาสอบถามประวัติจากผู้เฒ่าผู้แก่ของ หมู่บ้าน
ถึงชื่อหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น ตั้งชื่อจากการที่มีหนองน้ำอยู่ข้างทางรถไฟห่างจากสถานีรถไฟหนองน้ำขุ่น
ประมาณ 300 เมตร ซึ่งหนองน้ำแห่งนี้จะมีน้ำขุ่นอยู่ตลอดทั้งปี จึงตั้งชื่อบ้านว่าบ้านหนองน้ำขุ่น ปัจจุบัน
หนองน้ำแห่งนี้ไม่มีแล้วเพราะชาวบ้านได้ถมที่เป็นที่นาเพื่อทำกิน

บ้านหนองน้ำขุ่นเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2443 หรือประมาณ 102 ปีมาแล้ว ซึ่งเริ่มตั้งตั้งแต่สมัยรัช
การที่ 5 คือตั้งพร้อม ๆ กับที่มีทางรถไฟ

คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน

- พ่อใหญ่โพธิ์ แม่ใหญ่บุญ
- พ่อใหญ่รุ่ง
- พ่อใหญ่ปลั่ง
- คนจีนที่มาจากประเทศจีน อาเจ็กเฟื่อง อาเจ็กจ้อ
- นายฝรั่งที่มาสร้างทางรถไฟ คือ มีสเตอร์เล็ก

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากบ้านทับม้า ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัด
นครราชสีมา และจากบ้านนุ่งลำไย ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

เหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะ

1. กลุ่มที่มาจากบ้านทับม้า กับบ้านนุ่งลำไย จะมีที่นาอยู่บริเวณบ้านหนองน้ำขุ่น เพื่อความ
สะดวกในการทำงานจึงได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านนี้
2. กลุ่มคนจีน จะมาค้าขายที่บ้านนี้เพราะมีสถานีรถไฟและมีโรงเลื่อยจักรที่เลื่อยไม้ จะมี
คนทำงานที่โรงเลื่อย จะค้าขายดี
3. กลุ่มนายฝรั่ง จะมาเพราะมาทำทางรถไฟจึงอพยพมาอยู่ที่บ้านนี้

C2 สภาพปัจจุบัน

ลักษณะประชากรของหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีประชากรทั้งหมด 512 คน เป็นชาย 247 คน หญิง 265
คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 51.75 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน –
50 ปีเต็ม ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	247	48.24
- หญิง	265	51.76
2. อายุ		
1 วัน-3 ปี	17	3.32
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	22	4.29
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	54	10.54
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	24	4.68
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	23	4.49
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	276	53.90
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	35	6.83
60 ปี 1 วันขึ้นไป	61	11.95

จากตารางที่ 3 พบว่าหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นมีประชากร 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.90 รองลงมาคือ 60 ปี 1 วัน ร้อยละ 11.95 และน้อยที่สุดคือ 1 วัน - 3 ปี ร้อยละ 3.32

C3. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

1 ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน

บ้านหนองน้ำขุ่น เป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอสีคิ้วประมาณ 5 กิโลเมตร หมู่บ้านด้านทิศเหนือจะเป็นที่โนนสำหรับทำไร่ ด้านทิศใต้จะเป็นที่ราบ ดินลาดลง เหมาะสำหรับทำนา ด้านตะวันออกเป็นที่นา ด้านตะวันตกเป็นที่ทำไร่ ที่ตั้งของบ้านจะมีทางรถไฟอยู่ตรงกลาง การคมนาคมสะดวก มีทั้งทางรถไฟและทางรถยนต์

ในอดีตนั้น การตั้งบ้านเรือนของบ้านหนองน้ำขุ่น จะตั้งอยู่ตามกลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่ 1 ตั้งอยู่ในบ้านทางด้านทิศใต้ เรียกว่าบ้านโนน ตั้งอยู่ติดกับบริเวณที่นา มีลำคลองไหลผ่าน กลุ่มที่ 2 จะตั้งอยู่ที่หลังสถานีรถไฟ เป็นกลุ่มของนายฝรั่งชื่อ มร.เล็ก แคมป์ ซึ่งมาตั้งอยู่ที่นี่เพราะเป็นนายช่างมาทำทางรถไฟ และอีกกลุ่มจะอยู่หน้าสถานีรถไฟเรียกว่าบ้านตลาด เป็นที่ตั้งของคนจีนที่มาทำการค้าขาย มาพร้อมกับที่มีทางรถไฟ อดีตนั้นที่หน้าสถานีรถไฟจะเป็นตลาด เป็นที่ ค้าขาย ผัก ผลไม้ กุ้ง หอย ปู ปลา ที่ชาวบ้านปลูกหรือหาขาย มาแลกเปลี่ยนกันก็มี ซึ่งจะมี ชาวบ้านจากบ้านใกล้เคียงคือบ้านคลองตะแบก

บ้านทัพม้า บ้านโนนแค้ ก็จะมาค้าขายด้วย เพราะว่าที่บ้านหนองน้ำขุ่นมีสถานีรถไฟ เป็นเส้นทางคมนาคม ซึ่งในอดีตยังไม่มีทางรถยนต์ ชาวบ้านจะเดินทางไปไหน ก็จะมาขึ้นรถไฟที่สถานีรถไฟบ้านหนองน้ำขุ่นแห่งนี้ และต่อมาประมาณ 60 ปีมาแล้ว มีโรงเลื่อยไม้มาตั้งอยู่เยื้องสถานีรถไฟ ทำให้มีการจ้างงานกันมาก การค้าขายตรงตลาดรถไฟ คำขาศี เมื่อมีโรงเลื่อยไม้ ก็มีชาวบ้านจากอำเภอโนนสูง อำเภอคำชะนหด มารับจ้างทำงานที่โรงเลื่อย และได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หลังโรงเลื่อยคือด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน เรียกกลุ่มบ้านนี้ว่าบ้านหลังโรงเลื่อย

ปัจจุบันบ้านหนองน้ำขุ่น มี 4 กลุ่มด้วยกัน คือ 1. กลุ่มบ้านโนน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กลุ่มโนนบ้าน 2. กลุ่มบ้านตลาด คือกลุ่มที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ด้านหน้าสถานีรถไฟ 3. กลุ่มสถานีรถไฟ ตั้งบ้านเรือนอยู่ด้านหลังสถานีรถไฟ 4. กลุ่มหลังโรงเลื่อย คือกลุ่มที่ตั้งบ้านเรือนอยู่หลังโรงเลื่อย

2 อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น

บ้านหนองน้ำขุ่นมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านหนองรี ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านทัพม้า ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านโนนแค้ ตำบลลาดบัวขาวอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านคลองตะแบก ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

3 โรงเรียนในหมู่บ้าน

บ้านหนองน้ำขุ่น มีโรงเรียนอยู่หนึ่งแห่ง คือ โรงเรียนหนองน้ำขุ่น เริ่มตั้งเมื่อ พ.ศ. 2495 มีครูใหญ่คนแรกชื่อ นายแก้ว สัตตานุสรณ์ เริ่มแรกสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2517 สอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปี พ.ศ. 2520 สอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี พ.ศ. 2536 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จนถึงปัจจุบัน โรงเรียนหนองน้ำขุ่นมีครูทั้งหมดรวม 16 คน จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน จบปริญญาตรี จำนวน 15 คน มีครูที่สอนจบวิชาเอก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนครูในโรงเรียนที่จบการศึกษาวิชาต่างๆ

วิชาเอก	จำนวน (คน)	วุฒิการศึกษา
บริหารการศึกษา	1	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	2	ปริญญาตรี
ภาษาไทย	2	ปริญญาตรี
ภูมิศาสตร์	1	ปริญญาตรี
คหกรรม	1	ปริญญาตรี
อุตสาหกรรม	1	ปริญญาตรี
สังคมศึกษา	1	ปริญญาตรี
วิทยาศาสตร์	1	ปริญญาตรี
พลศึกษา	1	ปริญญาตรี
บรรณารักษ์	1	ปริญญาตรี
อังกฤษ	1	ปริญญาตรี
คณิต-วิทย์	1	ปริญญาตรี
ส่งเสริมเกษตร	1	ปริญญาตรี
เกษตรศาสตร์	1	อนุปริญญา
รวม	16	

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)
อนุบาล 1	1	12
อนุบาล 2	1	20
ป.1	1	21
ป.2	1	30
ป.3	1	25
ป.4	1	20
ป.5	1	20
ป.6	1	19
ม.1	1	27
ม.2	1	22
ม.3	1	16
รวม	11	232

ในหมู่บ้านมีผู้อ่านหนังสือ ไม่ออก 17 คน

ในหมู่บ้านมีสมาชิกไปศึกษานอกหมู่บ้าน 55 คน เป็นระดับประถมศึกษา 18 คน ระดับมัธยมศึกษา 20 คน นักศึกษาผู้ใหญ่ 3 คน สูงกว่า ระดับมัธยมศึกษา 14 คน

4 สุขภาพอนามัย

บ้านหนองน้ำขุ่นมีประชากรทั้งหมด 512 คน เป็นชาย 247 คน เป็นหญิง 265 คน

ประชากรวัย 1 วัน - 3 ปีเต็ม จำนวน 17 คน

3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม จำนวน 22 คน

6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม จำนวน 54 คน

12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม จำนวน 24 คน

15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม จำนวน 23 คน

18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม จำนวน 276 คน

50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม จำนวน 35 คน

60 ปี 1 วัน ขึ้นไป จำนวน 61 คน

ประชากรมีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจน ไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มี 4 คน

ในหมู่บ้านมีคนพิการ จำนวน 5 คน

มีน้ำดื่มที่สะอาดพอเพียงตลอดปี 103 ครัวเรือน

มีส่วนที่ถูกหลักสุขภาพีบาล 102 ครัวเรือน

มีที่รองรับขยะ 103 ครัวเรือน

การประกันสุขภาพ มีบัตรข้าราชการ และบัตร 30 บาท รักษาทุกโรค ครบทุกครัวเรือน

เด็กอายุ 1 วัน ถึง 5 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนครบทุกคน

บ้านหนองน้ำขุ่น ด้านสุขภาพอนามัย เป็นหมู่บ้านเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วน

หน้าเมื่อปี พ.ศ. 2544

C4. วัฒนธรรมประเพณีและภาษา

บ้านหนองน้ำขุ่น มีวัดชื่อวัดราษฎร์เจริญธรรม (หนองน้ำขุ่น) อดีตมีวัดเล็ก ๆ อยู่ โรงจักรเก่า ต่อมา มีพระอาจารย์วินัยมาจากจังหวัดอุบลราชธานี ได้รุดงค์มาจำวัดและได้สร้างศาลาค่อมามีโบสถ์ จนถึงปัจจุบันชื่อวัดราษฎร์เจริญธรรมหนองน้ำขุ่น ตั้งชื่อวัดสมัยผู้ใหญ่เจริญ เพชรไทย จึงได้ตั้งชื่อให้เป็นเกียรติแก่ผู้ใหญ่บ้าน จึงชื่อวัดราษฎร์เจริญธรรม ชาวบ้านหนองน้ำขุ่นมีวัดเพื่อเป็นสถานที่ทำบุญ ในวันสำคัญทางศาสนา เช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีจะมีการเทศน์มหาชาติ ก็จะทำให้ชาวบ้านจัดกัณฑ์เทศน์ครบทั้ง 13 กัณฑ์ และไปร่วมฟังเทศน์กันทั้งวัน

ตารางที่ 6 แสดงการทำบุญหรืองานประเพณีในเดือนต่าง ๆ ของชาวบ้านหนองน้ำขุ่น

เดือน	ทำบุญประเพณี
มกราคม	ทำบุญขึ้นปีใหม่
กุมภาพันธ์	เทศน์มหาชาติ วันมาฆบูชา
เมษายน	วันสงกรานต์ รำเดือนห้า
พฤษภาคม	เลี้ยงคาปูบ้าน วันวิสาขบูชา
กรกฎาคม	วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา
สิงหาคม	วันแม่แห่งชาติ
ตุลาคม	วันออกพรรษา ตักบาตรเทโว วันปิยะมหาราช
พฤศจิกายน	วันลอยกระทง
ธันวาคม	วันพ่อแห่งชาติ วันส่งท้ายปีเก่า

ภาษาพื้นบ้านของบ้านหนองน้ำขุ่นคือ ภาษาไทยและมีการใช้ภาษาพื้นบ้านอื่นคือ ภาษาไทยลาว และภาษาไทย ฉวน

C5. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรทางธรรมชาติ

1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน

บ้านหนองน้ำขุ่น มีไฟฟ้าใช้เมื่อปี พ.ศ. 2519 มีบ่อบาดาลเป็นของตัวเองสำหรับใช้อุปโภคทุกหลังคาเรือนของคุ้มบ้านโนนและคุ้มสถานีรถไฟ โดยขุดเจาะน้ำบาดาลใช้เอง และมีระบบประปาบาดาลใช้สำหรับคุ้มบ้านหลังโรงเรียน และบ้านที่อยู่ติดถนนรถยนต์ และมีบ่อบาดาลอยู่ที่โรงเรียนสำหรับใช้น้ำอุปโภคบริโภคภายในโรงเรียน

2. ทรัพยากรทางธรรมชาติ

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

บ้านหนองน้ำขุ่นในอดีตพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นป่าเต็ง รัง ป่าไม้รวก พื้นที่สาธารณะเป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ มีบ่อน้ำ จำนวน 2 บ่อ แต่ปัจจุบันที่สาธารณะชาวบ้านได้บุกรุกทำเป็นที่ทำกินหมดแล้ว เนื่องมาจากการขยายตัวของประชากรมากขึ้นนั่นเอง

3. แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

บ้านหนองน้ำขุ่น มีแหล่งน้ำที่สำคัญจะเป็นลำคลองที่มีน้ำไหลมาจากเขื่อนลำตะคอง คลองไผ่ เป็นแหล่งน้ำที่ชาวบ้านใช้ในการประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน และเป็นแหล่งหาปลาของชาวบ้านด้วย และลำคลองนี้มีฝายกั้นน้ำอยู่ด้านล่าง มีชื่อว่าฝายทัพม้า เพื่อกักเก็บน้ำเวลาน้ำน้อย ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากฝายนี้ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

4. สภาพที่ดิน

บ้านหนองน้ำขุ่นมีสภาพที่ดินเป็นที่โนน เป็นพื้นที่ทำไร่ สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนที่ราบ เป็นพื้นที่ทำนา สภาพดินเป็นดินเหนียว

C6 ผู้นำและการเมืองการปกครอง

บ้านหนองน้ำขุ่น มีผู้นำหมู่บ้านคือผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่เริ่มมีผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองน้ำขุ่นมีผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว จำนวน 7 คน ได้แก่

1. ผู้ใหญ่โสม ปล้องจันทิก
2. ผู้ใหญ่เจริญ เพชรไทย
3. ผู้ใหญ่สนอง เพชรไทย
4. ผู้ใหญ่เสนาะ เพชรไทย
5. ผู้ใหญ่ชม พลจันทิก
6. ผู้ใหญ่จูล วงษ์กระสันต์
7. ผู้ใหญ่เอนก สายทอง
8. ผู้ใหญ่ณรงค์ศักดิ์ มีทา

ผู้ใหญ่บ้านจะมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน เพื่อทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้าน ช่วยดูแล ลูกบ้านได้
อย่างทั่วถึง เพราะผู้ใหญ่บ้านคนเดียวไม่สามารถที่จะดูแลลูกบ้านได้ครบทุกครัวเรือน จึงจำเป็นต้องมีผู้ช่วย
ผู้ใหญ่บ้านช่วยงาน

บ้านหนองน้ำขุ่น ปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นฝ่ายปกครอง และมีคณะกรรมการหมู่บ้าน
จำนวน 15 คน เป็นฝ่ายพัฒนาและบริหารหมู่บ้าน มีสมาชิกอบต. จำนวน 2 คนเป็นฝ่ายการเมือง เข้าไป
ทำงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อที่จะดึงงบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

C7. เศรษฐกิจ อาชีพ

บ้านหนองน้ำขุ่น มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,200 ไร่ เป็นที่นา 400 ไร่ เป็น ที่สวน
300 ไร่ เป็นที่ไร่ 1,500 ไร่

มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมดปีละ 160 เกวียน ขายไป 130 เกวียน เก็บไว้รับประทาน 30 เกวียน
นอกจากนี้ยังมีผลผลิตจากการทำสวนมะม่วง สวนมะขามเทศ และจากการทำไร่ข้าวโพด ไร่มัน
สำปะหลัง และจากการเลี้ยงสัตว์คือวัวเนื้อ

การประกอบอาชีพของชาวบ้านหนองน้ำขุ่น จำนวน 103 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา
ร้อยละ 29.12 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงการประกอบอาชีพของชาวบ้านหนองน้ำขุ่น

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	30	29.12
ค้าขาย	12	11.65
ทำสวน	5	4.85
รับราชการ	9	8.74
รับจ้าง	23	22.33
เลี้ยงสัตว์	6	5.83
นายทุนปล่อยเงินกู้	3	2.91
ทำไร่	15	14.57
รวม	103	100

ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง จำนวน 81 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีที่ดิน 1 – 5 ไร่ ร้อยละ
30.86 รองลงมา 6 – 10 ไร่ ร้อยละ 27.16 น้อยที่สุด 50 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 11.11 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนครอบครัวที่มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน 81 ครัวเรือน

ที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน 1-5 ไร่	25	30.86
6-10 ไร่	22	27.17
11-12 ไร่	14	17.29
21-50 ไร่	11	13.58
50 ไร่ขึ้นไป	9	11.10
รวม	81	100

C8 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

ตารางที่ 9 รายได้ของประชากรในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นต่อปี แต่ละครอบครัว

รายได้(บาท)	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1,000 – 5,000 บาท	4	3.88
5,001 – 10,000 บาท	5	4.85
10,001 – 20,000 บาท	8	7.77
20,001 – 30,000 บาท	11	10.68
30,001 – 50,000 บาท	13	12.62
50,001 – 100,000 บาท	62	60.20
รวม	103	100

ตอนที่ 2. ผลการประเมินโครงการภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น จะพิจารณาเชิงระบบ โดยแบ่งเป็นการประเมิน 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลผลิต ดังต่อไปนี้

ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นโดยภาพรวม (หน่วยระบบ A)

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

II. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น พบว่า ร้อยละ 100 ชาวบ้านมีความเข้าใจว่านโยบาย

กองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นนโยบายที่ทางรัฐบาลให้เงินมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านได้กู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระดับรากหญ้าได้

I 2. เงิน 1 ล้านบาท ที่ได้รับจัดสรรเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 จำนวนเงินปล่อยกู้ทั้งหมด 1,005,000 บาท และมีเงินออมจากสมาชิก จำนวน 18,680 บาท เงินที่ปล่อยกู้ส่วนใหญ่ก็เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว จากผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 57 ราย มีกำหนดส่งเป็นรายปี 55 ราย ส่งรายเดือน จำนวน 2 ราย ซึ่งเงินกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นยังคงมีอยู่ต่อไป

I 3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีกระบวนการได้มาจากการจัดทำเวทีประชาคมหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน โดยการสมัครใจและเสนอชื่อเพื่อคัดเลือกเป็นกรรมการ ได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 8 คน ดังตารางที่ 10

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1. นายณรงค์ศักดิ์ มีทา	ประธานกรรมการ	ประธานกรรมการศึกษาโรงเรียนหนองน้ำขุ่น
2. นางอนงค์ วงษ์กระสัน	รองประธานกรรมการ	อดีตสมาชิก อบต.
3. นางเมตตา บัวเตียว	เหรัญญิก	เหรัญญิกกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านหนองน้ำขุ่น
4. นางนิศย์ ลักษณะเลขา	กรรมการ	กรรมการสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์
5. นางพยุง โกสุมภ์ศิริ	กรรมการ	สมาชิก อบต.
6. นายชูชีพ ศรีสูงเนิน	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน
7. นายวรากร บุญรินทร์	กรรมการ	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน
8. นางสนั่น ทองมา	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
9. นางสมัย ปิ่นจันทีกำ	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
10. นางรายวน เพชรไทย	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
11. นางอรวรรณ เป็ยจันทีก	กรรมการ	อสม.หมู่บ้าน
12. นายรัชชัย สุริยะชัย	กรรมการ	ประธานเยาวชนหมู่บ้าน
13. นายอนันต์ ผดุงสิทธิกุล	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน
14. นางศิริพร ธิปสันเทียะ	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน

I 4. เงินที่ผู้ชำระคืน มีการชำระคืนแล้วเป็นรายเดือน จำนวน 2 ราย อีก 55 รายส่งเป็นรายปี
ขณะนี้ยัง ไม่มีการชำระคืนเนื่องจากยังไม่ครบกำหนดเวลาชำระคืน

I 5. เงินทุนสะสมอื่น ๆ

นอกจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว บ้านหนองน้ำขุ่นยังมีเงินทุนสะสมที่เปิดบัญชีไว้กับ
ธนาคารออมสินประเภทอื่น ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงเงินทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

ที่	ประเภท	เงินทุนสะสม(บาท)
1	เงินฝากสัจจะ	26,050
2	เงินหุ้น	3,700
รวม	2ประเภท	29,750 บาท

I 6 บัณฑิตกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านคือ นางนิศย์ ลักษณะเลขา จบการศึกษา
ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต เอก ส่งเสริมและสื่อสารการเกษตร จากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ปัจจุบัน
กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมิน โครงการที่
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อายุ 37 ปี โดยมีภูมิลำเนาอยู่ที่ 105 หมู่ 4 บ้านหนองน้ำขุ่น
ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยได้รับคัดเลือกให้มีหน้าที่ศึกษากองทุนหมู่บ้านหนอง
น้ำขุ่นและทำการศึกษาพร้อมกับการปฏิบัติงานจริงในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นด้วย

I 7. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ นั้น คณะกรรมการทำการพิจารณาอนุมัติ ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงการอนุมัติเงินกู้กองทุนของหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

จำนวนงวด	วัน เดือน ปี	จำนวน(คน)	จำนวนเงิน
1	13 กันยายน 2544	34	630,000
2	17 พฤศจิกายน 2544	19	299,000
3	19 กุมภาพันธ์ 2545	4	76,000
รวม		57	1,005,000

จำนวนเงินที่เกิน 1 ล้านบาท มา 5,000 บาท เป็นเงินที่มาจากสมาชิกได้ส่งเป็นรายเดือน
นำมาปล่อยกู้ต่อ

2.2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

PC 1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น พบว่า โปร่งใส โดยทางคณะกรรมการกองทุนให้สมาชิกเขียนโครงการขอกู้ คณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้ที่จะต้องเป็นสมาชิกที่ดีคือฝากเงินสัจจะทุกเดือน เป็นผู้ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน และดูจากโครงการที่สมาชิกเสนอขอกู้ต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน ในหนึ่งครัวเรือนกู้ได้ 1 ราย วงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท และจะต้องมีสมาชิกกองทุนค้ำประกัน 2 คน

PC 2. กระบวนการชำระหนี้ของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น พบว่าทำตามระเบียบคือสมาชิกที่จะชำระหนี้ต้องนำเงินไปชำระที่เหรียญ โดยเหรียญจะออกใบเสร็จรับเงินให้กับสมาชิกที่ชำระ เสร็จแล้วเหรียญจะนำเงินไปฝากเข้าบัญชีเงินกองทุน โดยจะต้องจัดทำเอกสารหนังสือแจ้งการชำระหนี้ของสมาชิก จำนวน 3 ชุดเพื่อนำไปให้พัฒนากร 1 ชุด ให้ธนาคาร 1 ชุด และเก็บไว้ที่กองทุน 1 ชุด

PC 3 กระบวนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น พบว่ามีบัญชีทั้งหมด 9 เล่มที่จะต้องทำการบัญชี ซึ่งทางกองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนหมู่บ้านอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่งครั้งแล้วติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ.ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยบัญชีที่จัดทำมีดังนี้

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
2. บัญชีรายรับและรายจ่ายของกองทุน
3. สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

PD1 จำนวนผู้ได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีทั้งหมด 57 ราย จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 81 ราย แบ่งตามกลุ่มอาชีพดังนี้

1. กลุ่มอาชีพปลูกพืช	จำนวน 25 ราย เป็นเงิน 430,000 บาท
2. กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์	จำนวน 21 ราย เป็นเงิน 388,000 บาท
3. กลุ่มอาชีพค้าขาย	จำนวน 10 ราย เป็นเงิน 169,000 บาท
4. กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน	จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 18,000 บาท

PD 2 ยอดเงินให้กู้ทั้งหมด 1,005,000 บาท ส่วนที่เกิน 1 ล้านบาท มา 5,000 บาท มาจากการที่สมาชิกชำระเป็นรายเดือน 1 รายทำให้เงินต้นคืนมา เพื่อปล่อยให้สมาชิกอื่นๆ ได้กู้ต่อไป

3. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

3.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

3.1.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

C1 กลุ่มอาชีพปลูกพืช

ในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นมีการประกอบอาชีพการเกษตรหลายอาชีพเช่น ทำนา ทำสวน ปลูกผัก เป็นต้น โดยการทำนานั้นเมื่อก่อนใช้ควายในการไถนา แต่ในปัจจุบันได้หันมาใช้ รถไถนาแทนควาย ส่วนราคาข้าวที่ได้ก็ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่คุ้มกับเงินทุนที่ได้ลงทุนไปทำให้บางครั้งขาดทุน ส่วนอาชีพทำสวน ก็จะได้ราคาดีก็ต่อเมื่อในปีนั้นมีผลผลิตในตลาดไม่มากหรือเป็นผลผลิตที่ออกนอกฤดูกาลราคาจึงดี แต่ถ้าผลผลิตออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมากก็จะทำให้มีราคาที่ต่ำ ขายไม่ได้ราคา ทำให้มีกำไรน้อย ส่วนอาชีพปลูกผัก ต้องขึ้นกับสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นอันมากเพราะถ้ามีความอุดมสมบูรณ์ผลผลิตก็จะไม่มีปัญหาอะไร สามารถเก็บผลผลิตออกมาจำหน่ายได้ ในการทำอาชีพทางการเกษตรของชาวบ้านตำบลลาดบัวขาวส่วนมากเงินที่นำมาลงทุนครั้งแรกไม่เพียงพอ บางคนไปกู้เงินนอกระบบมาลงทุนเพิ่ม ส่วนการชำระดอกเบี้ยให้กับกองทุนหมู่บ้านสามารถชำระดอกเบี้ยและเงินต้นคืนได้ ถ้าไม่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ

C2. อาชีพเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นนั้นก็จะมี เลี้ยง โคเนื้อ การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมากในขณะนี้เพราะผลผลิตที่ได้มีราคาดี สร้างรายได้ให้กับผู้เลี้ยงเป็นจำนวนมาก ส่วนการเลี้ยงโคเนื้อ จะเป็นการเลี้ยงโดยการให้โคหากินหญ้าเองตามธรรมชาติ ส่วนการเลี้ยงแกะก็เงินไปแล้วเพียงพอถ้าเลี้ยงน้อยตัว

C3 อาชีพค้าขายในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นก็จะเป็นการขายของชำ, อาหารตามสั่ง,เครื่องใช้ไฟฟ้า นั้นจะได้กำไรเยอะ แต่เสี่ยงกับการขายไม่หมด บางเดือนขายดี บางเดือนขายไม่ดี ขึ้นอยู่กับช่วงเทศกาล โดยเงินที่กู้มาจากกองทุนหมู่บ้านนั้นกู้มาเพื่อเสริมกับเงินทุนที่มีอยู่แล้ว และสามารถที่จะส่งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนให้กับกองทุนหมู่บ้านได้

C4 กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในการประกอบอาชีพกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ โดยผู้ภู่นั้นจะนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงินกองทุน ไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ และมีรายได้ดี ทำให้สามารถชำระคืนเงินกู้ได้

3.1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

I1 จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติกู้กองทุน โดยส่วนใหญ่ผู้ภูจะนำเงินมาลงทุนต่อจากเดิมซึ่งมีอยู่แล้ว แต่จำนวนเงิน ที่ได้มาบางรายไม่เพียงพอที่จะทำอะไร แต่บางรายก็สามารถนำไปลงทุนต่อจากกิจการเดิมของตัวเองได้ และบางรายต้องการที่จะกู้เพิ่มอีกเพื่อจะนำไปลงทุนประกอบกิจการอื่นๆ ที่รองลงมาจาก กิจการเดิมของตนเอง เช่น ค้าขาย นำเงินที่ได้มาหมุนเวียนซื้อสินค้าเข้าร้านไว้เพื่อจำหน่าย

I2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ จากการสัมภาษณ์ พบว่าสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ส่วนใหญ่ นำเงินไปลงทุนในการต่อยอด โครงการเดิม กล่าวคือในกลุ่มปลูกพืช นำเงินไปเป็นค่าซื้อเมล็ดพันธุ์ ซื้อปุ๋ยที่จะทำในฤดูกาลต่อไป รวมทั้งใช้เป็นค่าเก็บเกี่ยวในฤดูกาลนี้ด้วย ส่วนกลุ่มเลี้ยงสัตว์ก็มีการนำเงินกู้มาซ่อมแซมโรงเรือนซื้ออาหาร และยารักษาโรค ในกลุ่มค้าขายก็นำเป็นเป็นทุนสำรองในการขายใน

ระบบเงินเชื่อ ในกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือนก็นำไปซื้อเครื่องมือที่ใช้ในการทำเฟอร์นิเจอร์ ดังนั้น เงินลงทุนที่นอกเหนือการกู้จึงมาจากส่วนของผู้ที่มีอยู่ก่อนแล้ว

I3 กองทุนสะสม ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะต้องฝากเงินสัปดาห์ละ 50 บาท และค่าหุ้น 1 ปีชำระปีละครั้งหุ้น ๆ ละ 20 บาท

I4 สถานที่วัดอุทิศในการประกอบอาชีพ ในการกู้เงินมานั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า สถานที่ใช้ในการประกอบอาชีพก็อยู่ในหมู่บ้านหรือภายในเขตอำเภอสีคิ้ว โดยวัดอุทิศในการประกอบอาชีพกล่าวคือ

1. กลุ่มปลูกพืช ส่วนใหญ่ก็จะมีที่ดินเป็นของตนเอง มีบางส่วนที่เช่าเพื่อนบ้าน โดยการกำจัด จัดหา วัสดุคืบ ได้แก่ พันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี สารเคมีฆ่าแมลง ก็ไปซื้อที่ตลาดสีคิ้ว และตลาดปากช่อง
2. กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ก็จะมีการสร้างโรงเรือนไว้ที่บ้านของผู้เอง โดยมีการจัดซื้ออุปกรณ์ซ่อมแซมเพิ่มเติม
3. กลุ่มค้าขาย ในกลุ่มที่ขายของชำ เดิมมีร้านค้าของตัวเองอยู่แล้วก็จะมีการจัดซื้อของชำจากตลาดสีคิ้วมาขาย ส่วนกลุ่มที่ขายอาหารตามสั่งก็จะนำมาซ่อมแซมปรับปรุงร้าน และบางส่วนนำเงินไปซื้อพวกเครื่องประกอบอาหารและเครื่องปรุง

I5 เทคนิควิธีการทำงาน ในกลุ่มอาชีพแต่ละอาชีพจะมีเทคนิควิธีการทำงานที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้ทันสมัยเช่นการการทำเฟอร์นิเจอร์ไม้

3.1.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

PC1. การทำกิจการอย่างถูกต้อง พบว่า ผู้มีส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำกิจการนั้นบางครั้งก็ถูกวิธี บางครั้งก็ไม่ถูกวิธีเพราะบางครั้งผู้ได้ยึดหลักวิธีการทำกิจการตามรูปแบบเดิมอยู่

PC2. การหาตลาดที่ดี พบว่า ผู้ผู้ถ้ามีความต้องการจะขายผลผลิตของตนเองก็จะไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง แต่จะไปผ่านทางบริษัทที่รับซื้อโดยตรง เพราะได้กำไรที่ดี

PC3 การหาวัสดุคืบ ผู้ผู้จะมีการคัดเลือกหาวัสดุคืบมาใช้ในการผลิต โดยจะไปซื้อจากแหล่งวัสดุคืบที่มีคุณภาพ เช่น การคัดเลือกหาซื้อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์วัว

PC4 การทำบัญชี ผู้ผู้จะมีวิธีการจัดทำบัญชี รายรับ รายจ่าย เป็นบางรายเพราะผู้ผู้ส่วนมากจะไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีและ ไม่มีเวลาในการจัดทำบัญชี

3.1.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

PD1. รายได้ที่เป็นเงิน กิจการที่เกิดจากการประกอบการของผู้ผู้ส่วนใหญ่มักจะมีรายได้เป็นเงิน เพราะผู้ผู้ที่ประกอบกิจการต้องมีเงินเพื่อจะได้มีเงินทุนหมุนเวียนหรือเงินสำรองไว้

PD2. ประสบการณ์ที่ดีขึ้น ผู้ผู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิคและวิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและจากประสบการณ์ที่ทำมาช้านาน

PD3. ผู้ที่สามารถพึ่งตนเองได้ ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเอง กล่าวคือ มีการทำกิจการของตนเอง ก่อนและเมื่อคิดว่าไม่สามารถทำได้ก็จะจ้างแรงงานมาช่วย

4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่าการเกิดโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประชาชนผู้ยากจน ผู้ขาดโอกาส ทำให้หมู่บ้านหนองน้ำขุ่นมีเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างงานในชุมชน ก่อให้เกิดการมีงานทำ ทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ต้องทิ้งครอบครัวไปทำงานต่างถิ่น

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า เริ่มตั้งแต่แรกตั้งกองทุนหมู่บ้านนั้นผ่านเวที ประชาคมระดับหมู่บ้าน ผ่านการคัดเลือกคณะกรรมการโดยโปร่งใส กรรมการทุกคนมีความน่าเชื่อถือ มีความรู้ความสามารถในการบริหารกองทุน ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านก็ชัดเจน ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน ร่วมมือร่วมใจกัน ปัญหาการทุจริตไม่มี คณะกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารกองทุนของกองทุนหมู่บ้าน โนนนายังไม่พบปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า คนในชุมชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง นำเงินทุนที่ได้มาพัฒนาอาชีพของตนเพื่อต้องการให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ ครอบครัวมีความสุขอยู่กันพร้อมหน้า ลดปัญหาสังคม ลดปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาอาชญากรรม ประชาชนรู้จักการแก้ปัญหาการเอาตัวรอดกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงก่อให้เกิดการอยู่ดีกินดี เมื่อประชาชนปากท้องอยู่ดีกินดีก็คาดการณ์ว่าจะช่วยลดปัญหาสังคมในทุก ๆ ด้าน

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ปัญหาเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยประชาชนมีอาชีพที่มั่นคงเป็นหลักแหล่งไม่ย้ายถิ่นฐาน ส่งผลไปถึงเศรษฐกิจในระดับประเทศ ถึงแม้ว่าอาจจะยังไม่เห็นผลที่ชัดเจนแต่คาดว่าอีก 2-3 ปีข้างหน้า ต้องเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมแน่นอน

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ชุมชนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และสังคม ประชาชนอยู่ดีกินดี ไม่มีหนี้สิน ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพมีความเข้มแข็ง ประชาชนไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบโดยรัฐให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นเข้าใจนโยบายของรัฐบาลและให้ความร่วมมือสนับสนุนเป็นอย่างดี
- 2) ผู้นำของหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นมีความเป็นผู้นำ มีความน่าเชื่อถือ และมีความรู้ความสามารถ ทุกคนให้ความเคารพนับถือ

3) ประชาชนในบ้านหนองน้ำขุ่นมีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกันเป็นอย่างดี

4) ประชาชนได้ลงมือปฏิบัติจริงถึงแม้ส่วนน้อยจะนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์บ้างแต่

คาดว่าเมื่อครบกำหนดชำระหนี้ต้องหาเงินมาชำระได้แน่นอน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1) จำกัดวงเงินกู้ทำให้ไม่สามารถนำไปลงทุนประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ได้

4.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

ประชาชนมีพัฒนาการในด้านการประกอบอาชีพการบริหารเงินทุนให้เกิดประโยชน์
งอกเงยขึ้นมา เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในระดับหมู่บ้านและส่งผล
ไปยังระดับประเทศก่อให้เกิดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด
พบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ช่วยทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ทำให้ชุมชนมีความเข้ม
แข็ง กระตุ้นการซื้อขายทำให้เงินหมุนเวียนในชุมชน ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้วัสดุคิปลในท้องถิ่น
การช่วยเหลือพึ่งพาตนเองของประชาชน ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ การมีงานทำ ก่อให้เกิด
ความมั่นคงมีเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจ ช่วยลดปัญหาของสังคม ช่วยลดปัญหาการว่างงาน ประชาชน
บริหารกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และเงินกองทุนยังคงอยู่ต่อไป

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนไม่มีหนี้
สิน มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่แน่นอนเพียงพอกับรายจ่าย ประชาชนมีงานทำมีอาชีพเสริมที่ก่อให้เกิดรายได้
ได้ ประชาชนไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหนี้ในระบบ โดยรัฐบาลยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือบ้าง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองน้ำขุ่นสรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบถึงการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองน้ำขุ่นในประเด็นต่อไปนี้

1.1 บ้านหนองน้ำขุ่นมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

1.2 บ้านหนองน้ำขุ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 บ้านหนองน้ำขุ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มแก้

ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจบ้านหนองน้ำขุ่นได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนในบ้านหนองน้ำขุ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและ

สังคม

2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1

3. เพื่อให้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่สนะคติของประชาชนในบ้านหนองน้ำขุ่นและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดซึ่งกำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้และความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองศึกษาบ้านหนองน้ำขุ่น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

ขั้นที่ 2. ศึกษาสภาพของชุมชนตลอดจนสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

ขั้นที่ 3. ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านพร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4. เก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งใน

เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ พร้อมทั้งอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานต่าง ๆ ที่ได้เก็บไว้แล้วบางส่วน

ขั้นที่ 5 . วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยรวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

ขั้นที่ 6. เขียนรายงานการประเมินผลในรูปของสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินงาน

1. ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของกองทุนหมู่บ้าน
2. เงิน 1 ล้านบาทเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการสร้างงาน สร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้

ให้แก่ประชาชน

3. ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบ
5. ชอบต่อเงินกองทุนและส่งเสริมการทำงานของกองทุน
6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น
7. ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติตามได้ โดย

ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน

8. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคี มีความคิดริเริ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน

9. สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลสรุปได้ดังนี้

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นบรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

เป้าหมายข้อ 1. การเกิดกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้มีกองทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และก่อให้เกิดสวัสดิการสำหรับสมาชิก ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

เป้าหมายข้อ 2. การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นเกิดจาก มีการจัดโครงสร้างการจัดการบริหารกองทุนอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน โดยได้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการทุกคนอย่างชัดเจนเหมาะสม ทำให้ระบบการบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายข้อ 3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น เกิดจากมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีประชาคมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ และหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยวิธีการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนา

ความคิดร่วมกันภายในหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

เป้าหมายข้อ 4. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น เกิดจาก มีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กร ที่จะทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพขึ้นภายในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น เช่นกลุ่มเลี้ยงวัวเนื้อ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งกลุ่มต่างๆ ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น

เป้าหมายข้อ 5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นสมาชิกในกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านหนองน้ำขุ่นเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสพการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึง ได้อาศัยเป็นบทเรียนในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2.1.2 คนในหมู่บ้านมักมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มอาชีพ

2.1.3 คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันคิดร่วมกันทำและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนนอกระบบซึ่งคิดดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปใช้ชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 สมาชิกกองทุนบางรายไม่สามารถกู้เงินได้เนื่องจากไม่มีคนค้ำประกัน

2.2.3 ขาดการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกันของคนในหมู่บ้าน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามของผู้ทำสารนิพนธ์ พบว่า ภายในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น ได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นคือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มชวานาเลี้ยงนกกระทา โดยเป็นองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนนี้แล้ว

เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา กลุ่มองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มองค์กรเข้มแข็ง เป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับ องค์กรภายนอกชุมชน

1. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะคติของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นรู้หน้าที่ของตนเอง สมาชิกในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นมีความ สำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง โดยการไม่ทิ้งบ้านเกิดหรือท้องถิ่นไปที่อื่น

2. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate ReSult) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกผู้กู้เงินไป ดำเนินโครงการมีเงินทุนหมุนเวียนและสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ ทำให้กองทุน หมู่บ้านหนองน้ำขุ่นเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct impact) สมาชิกที่กู้เงินไปในการประกอบอาชีพ และขยายกิจการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect impact) ชีวิตคนในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่นมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดความสงบภายในหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

3. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองน้ำขุ่น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1. ระเบียบกองทุนเรื่องระยะเวลาการส่งคืนเงิน 1 ปี น้อยเกินไป ควรจะให้ เป็น 2 ปี หรืออยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ระเบียบเรื่องการฟ้องร้องเมื่อสมาชิกไม่ส่งคืนเงิน ให้คณะกรรมการฟ้องร้อง เอง โดยค่าใช้จ่ายคิดกับผู้ถูกฟ้อง

6.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1. คณะกรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้ขาดประสบการณ์ ควรมีการเพิ่มประสิทธิ ภาพกรรมการด้วยการอบรมให้ความรู้ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2. กองทุนหมู่บ้านขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ควรมีสุนัขข้อมูลเรียนรู้ของกอง ทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะเป็นอำเภอ ตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายศูนย์ตำบลเชื่อมโยงตำบลอื่น

6.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1. สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนเสนอโครงการ ไม่ ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์หรือนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการ เพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2. สมาชิกผู้กู้เงิน ไปประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกันควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3. สมาชิกผู้กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4. สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการผลิต โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพงใช้อีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยชีวภาพจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

6.4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1. ผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น หลังจากมีเงินกองทุน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้านและชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2. อาชีพใหม่ที่อาจเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน หรือมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3. ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ในการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4. สาเหตุความล้มเหลวของกองทุนหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ. บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา. 2544

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ